

"כפי שבית הדין הרבני ראה במקרה של שהייה ממושכת בבית חולים בסטטוס של 'צמח' כמצב שלמעשה מנתק את קשר הנישואים, כך יכול בית המשפט לקבוע כי מצב זה הוא פירוד ממושך המצדיק את חלוקת הרכוש גם טרם הגירושים"

במקרה של בעיה רפואית שהופכת את אחד מבני הזוג לאדם שהוא אינו בר דעת, ניתן להתיר את הנישואים בקלות רבה יותר או לקבוע כי הם בטלים מעיקרם. בעיקר, נכון הדבר כאשר בני זוג יהודים נישאו בנישואים אזרחיים, אז לבית הדין הרבני יש סמכות לקבוע שהנישואים כלל אינם תקפים ואין כל צורך בגט. מה קורה לרכוש המשותף במצב של גירושים מבני זוג המוגדר "צמח"?

הכלל הוא כי רכוש שנצבר במהלך הנישואים נחשב כרכוש משותף, ללא קשר לשאלת תרומת אחד מבני הזוג לצבירת רכוש זה. לכן, גם אם בן הזוג השני מוגדר "צמח", עדיין הרכוש שנצבר במהלך נישואיהם נחשב למשותף, ולכן - האשה החולה או הבעל החולה זכאים למחצית ממנו. אלא שבפועל, מי שמוגדר כ"צמח", אינו יכול לתבוע את זכויותיו, לכן הזכות לקבל מחצית מהרכוש ולוונטית הלכה למעשה בדרך כלל במקרי פטירה או במקרה שבו ימונה לבן הזוג הלא מתפקד אפוטרופוס שיגיש תביעה בשמו לקבלת מחצית מהרכוש. במקרה של פטירה, יורשי בן הזוג החולה שהלך לעולמו ויכולו לתבוע את הזכויות על מחצית מהרכוש שנצבר במהלך חייהם המשותפים של בני הזוג. גם כאן, בפועל - אם מדובר בבני זוג נשואים שלהם יש ילדים משותפים, הסיכוי שהילדים יגישו תביעה בשם ההורה הנפטר לקבלת מחצית מהרכוש, אינו גבוה. יחד עם זאת, תביעות כאלה מוגשות במצבים שבהם היחסים בין הילדים להורה שנוטר בחיים אינם תקינים, או שהם מתקשים לקבל את העובדה שההורה שנוטר המשיך בחייו, על אף מצבו הרפואי הקשה של ההורה השני.

האם בן הזוג הבריא יכול ליצור הפרדה רכושית לאחר מחלת בן הזוג?

בן הזוג הבריא יכול לפנות לבית המשפט בתביעה רכושית, שמהותה חלוקת הרכוש שנצבר עד כה בין בני הזוג. תביעה כזו ניתן להגיש גם אם בני הזוג עדיין נשואים, וניתן לקבוע חלוקת רכוש בהתאם לחוק, גם במקרה של פירוד ממושך או כעבור שנה מתחילת ההליכים. כפי שבית הדין הרבני ראה במקרה של שהייה ממושכת בבית חולים בסטטוס של "צמח" כמצב שלמעשה מנתק את קשר הנישואים, כך יכול בית המשפט לקבוע כי מצב זה הוא למעשה פירוד ממושך המצדיק את חלוקת הרכוש גם טרם הגירושים. במקרה של תביעה כזאת, כאשר מי שמשיב לה הוא מי שמונה כאפוטרופוס להורה החולה, ניתן לקבוע "מועד קרע" - כלומר, מועד שממנו ואילך מסתיימים היחסים הרכושיים בין הצדדים. בנוסף, להפקיד על שם בן הזוג החולה את חלקו ברכוש שנצבר עד אותה עת.

מהו דינם של הסכמי ממון לפני מחלת בן הזוג?

הסכמי ממון אינם בטלים בשל השינוי במצב המנטלי, וככל שיתנהל הליך בעניין רכוש, הוא יתנהל בהתאם לאמור בהסכם הממון. עם זאת, הסכם ממון הקובע הפרדה רכושית מוחלטת, מאפשר למעשה להמשיך להתנהל בנפרד, ללא צורך בהליך משפטי כלשהו. ■



בעלך לא מתפקד? יש פתרון משפטי!

אם בן זוגך איבד, חלילה, את הזיכרון או את שפיותו או נפגע מוחית בתאונה ולא ניתן יותר לתקשר עימו, כיצד תתמודדי עם המצב אם תרצי להתגרש ממנו? מהו דינו של רכושכם המשותף? ומדוע יכול בית הדין הרבני להתיר לגבר שאשתו מוגדרת "צמח" לשאת אשה נוספת, אך לא משחרר אשה שבעלה הוגדר כ"צמח"? חשוב שתדעי

מאת: עו"ד רות דיין-וולפנר, מומחית בדיני משפחה וירושה

תקשורת כלשהי. אשה נחשבת עגונה כאשר היא נשואה ואין ביכולתה להתגרש, בין אם הדבר נובע מכך שהבעל מסרב לתת לה גט ובין אם משום שהוא נמצא במצב שאינו מאפשר לו לתת לה גט. על מנת לשחרר את האשה מעיגונתה במקרה המדובר, מצא בית הדין הרבני דרך להתיר את קשר הנישואים באמצעות מבנה הלכתי שבסימומו בין הדין הוא זה המוסר את הגט לאשה, ולא הבעל - כפי שנהוג במקרים רגילים. באותו פסק דין נדון גם מקרה שבו האשה היתה במצב שלא ניתן לתקשר עימה, אז נקבע כי ניתן ליישם את אותו מבנה הלכתי גם במקרה זה, אלא שבמקרה שבו האשה אינה נמצאת במצב המאפשר לקיים עימה תקשורת - ישנו פתרון נוסף והוא הענקת היתר לבעל לשאת אשה שנייה. במקרה ההפוך, לא יכול בית הדין הרבני להתיר לאשה לשאת גבר נוסף בעוד היא נשואה, שכן אם תלד לו ילדים - יוגדרו אלה כממזרים. האפשרות היחידה שיש לאשה במצב זה היא לקבל את הגט מבית הדין הרבני, לאחר שזה ישתכנע כי מצבו של הבעל בלתי הפיך. בנישואים אזרחיים, לעומת זאת, המצב שונה לחלוטין.

כשאת נישאת לבחיר ליבך, את בוודאי לא חושבת מה יקרה אם חלילה יום אחד את או הוא לא תוכלו לתפקד יותר מבחינה שכלית או מנטלית, מכל סיבה שהיא. למרבה הצער, זה כמובן יכול לקרות ואז יעלו שאלות רבות כמו מה יקרה כאשר הצד שלא נפגע ירצה להמשיך הלאה בחייו? מהי המשמעות של צעד כזה כאשר יש ברשותכם דירה? האם בכלל ניתן להתגרש מבן זוג שאיבד את הזיכרון או עבר פגיעה מוחית או איבד את שפיותו? על פי ההלכה היהודית, מתן וקבלת גט צריכים להיעשות בהסכמה מלאה ומתוך רצון חופשי. גט שניתן בכפייה או ללא רצון חופשי, נחשב לפסול. יחד עם זאת, בתי הדין הרבניים נאלצו במספר מקרים לדון במצב שבו הבעל או האשה עונים להגדרה "צמח", כלומר - אדם שלא ניתן לתקשר עימו, והתבקשו להתיר את הנישואים במקרים כאלו על מנת למנוע מצב של עיגונת. בפסק דין שניתן לאחרונה בבית הדין הרבני בצפת, התבקש בית המשפט להתיר אשה מעגינותה לאחר שבעלה נפגע בתאונת דרכים קשה שבע שנים קודם לכן, הפך ל"צמח", ולא ניתן היה לקיים עימו